

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΓΓΕΛΟΥ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΜΕΤΑΞΑ
ΜΑΡΙΑ ΝΤΙΝΙΑ
ΜΑΡΙΑ ΜΠΙΤΣΙΚΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 1948

Κρατώ λουλουδι μάλλον.

Παράξενο.

Φαίνεται από την ζωή μου

πέρασε κήπος κάποτε.

Στο άλλο χέρι

κρατώ πέτρα.

Με χάρη και έπαρση.

Υπόνοια καμιά

ότι προειδοποιούμαι για αλλοιώσεις,

προγεύομαι άμυνες.

Φαίνεται από την ζωή μου

πέρασε άγνοια κάποτε.

Από το "Λίγο του Κόσμου"

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

«Γας ομφαλός»

Κική Δημουλά

Η ποιητική τεχνική της Κ. Δημουλά: ενδεικτικά παραδείγματα από το ποίημα Γας ομφαλός.

Ο Τάσος Κόρφης γράφει για την ποίηση της Κ. Δημουλά: *Μ' ένα ανυποχώρητο πάθος ζωής, η ποιήτρια επιμένει να βρίσκεται συνεχώς και ακάλυπτη στη γραμμή του πυρός, επισημαίνοντας διαφεύσεις και αναξέοντες πρόσκαιρα επουλωμένες πληγές. Από αυτό, άλλωστε, το πάθος της έντονης βίωσης και της μεταγραφής της καθημερινότητας σε ποιητικά σήματα πηγάζουν και πολλά στοιχεία της προσωπικής γραφής της Κικής Δημουλά, όπως ο γοργός, αιχμηρός στίχος, ο ειρωνικός τόνος με τη χρήση λέξεων της καθαρεύουσας, της τεχνολογίας, της αργκό ή και νεολογισμών, η φιλοπαίγμων διάθεση με την παράθεση αντίθετων ή ομόηχων λέξεων, η ηθελημένη αμέλεια στη σύνταξη και οι επαναλήψεις. Τα ίδια στοιχεία ύφους υπάρχουν και στο μικρό σε έκταση αφηγηματικό της έργο.*

Πιο συγκεκριμένα, στο ποίημα *Γας ομφαλός* παρατηρούμε τα εξής:

- Πρόταξη της προσδιοριστικής γενικής: των αφανών τις κτήσεις, παρακμής χειροκροτήματα, Γας ομφαλός
- Ουσιαστικοποίηση του ουδέτερου των επιθέτων: το αναπάντητο
- Ουσιαστικοποίηση ρήματος ή φράσης ολόκληρης: το επποήθη
- Επιθετικοποίηση ουσιαστικών: κύκλοι δρομείς
- Σχήμα υπαλλαγής: η απόδοση μιας λέξης σε μια άλλη, ενώ θα έπρεπε να αποδοθεί σε μια τρίτη της ίδιας φράσης:
 - > βήμα αβοήθητο ποδιού: αντί βήμα αβοήθητου ποδιού
 - > η κουλουριασμένη κίνηση / ανώνυμου νεκρού πολεμιστή: αντί η κίνηση κουλουριασμένου
- Απροσδόκητες συνάψεις ρήματος-υποκειμένου/αντικειμένου: κάθονται θυμάρια
- Λόγος επιγραμματικός, αποφθεγματικός, κατά τον τρόπο του Καβάφη:
 - > η ζωή / τον αποφεύγει το χρησμό της
 - > Σφιγξ καθρεφτίζει το αναπάντητο
 - > Το σκληρό έμαθα πώς χαράζει / αλλά όχι πως χαράζεται.
 - > Ακουστό ανά τον κόσμο το Επποήθη.
- Απόδοση, σε άψυχα ουσιαστικά, επιθέτων που αρμόζουν σε έμψυχα: θεατρόφιλοι βράχοι, απόστρατη ασπίδα
- Προσωποποιήσεις: ενέργειες ανθρώπων αποδίδονται σε άψυχα ή έντομα: κάθονται θυμάρια, μπιζάρουν μέλισσες, αιώρησης κάνιστρα ραίνουν
- Διακειμενικότητα: η παρουσία λόγου άλλων κειμένων με διάφορες μορφές στο κείμενο (παραθέματα, υπαινιγμοί/έμμεσες αναφορές)
 - > Ενθουσιώδους παρακμής χειροκροτήματα: ποιητικό σχόλιο σχετικό με το τραύμα της συνάντησης του αρχαίου πολιτισμού με τη σύγχρονη πραγματικότητα, συνδέεται με τους στίχους του Γιώργου Σεφέρη *κι ο τόπος σαν το μεγάλο πλατανόφυλλο που παρασέρνει ο χείμαρρος του ήλιου με τ αρχαία μνημεία και τη σύγχρονη θλίψη: «Ο βασιλιάς της Ασίνης», στ. 38-3*
 - > Δύσκολα διαβάζω: βλ. το ποίημα του Καβάφη «Εν τω μηνί Αθύρ». Τόσο η τελευταία ενότητα του *Γας ομφαλός* όσο και το καθαφικό ποίημα αναπαριστούν τη διαδικασία της ανάγνωσης: στην πρώτη περίπτωση υποτυπωδώς, στην άλλη εκτενώς. Η Δημουλά βλέπει τον υπαρξιακό φόβο, το θάνατο, ενώ ο Καβάφης περιγραφικά στοιχεία του νεκρού και την αγάπη που απολάμβανε εν ζωή ο Λεύκιος.
 - > «Το κάτω μέρος μαρμάρινης τρεχούσης γυναικός», «δούλης νεαράς το σπασμένο κάτοπτρο», των αφανών, λάλον ύδωρ
- Παιγνιώδης διάθεση μέσω της αλληλεπίδρασης στοιχείων της φύσης και αρχαιολογικών ερειπίων: Αναστηλώνεται Νοέμβρης των Δελφών
- Παιχνίδι του λόγου με την αξιοποίηση των τόνων, των παρηχήσεων και των ομόηχων λέξεων: στέψη σκέψης
- Οξύμωρο: Ενθουσιώδους παρακμής χειροκροτήματα, μελιστάλακτα κεντριά, σπασμένες αρτιότητες
- Αποστροφή: Καθ' οδόν στέψη σκέψης που έκανα για σένα, επ' ανδραγαθία
- Χρήση λέξεων της καθημερινότητας: κοιλαράδες, τζαμπατζήδες, μπιζάρουν, καντίνες, κάτι για το δρόμο, σάντουιτς
- Χρήση τύπων και λεκτικών συνόλων της καθαρεύουσας: βασιλείς, εκατέρωθεν, καθ' οδόν, τρεχούσης γυναικός, επ' ανδραγαθία
- Σχήμα κύκλου: οι *σαρκοφάγοι* αναφέρονται στην αρχή της πομπής (δεύτερη στροφή) και στο τέλος της ίδιας πομπής παρουσιάζονται σε επανάληψη «σαρκοφάγοι πάλι». Επίσης, το ποίημα αρχίζει και ολοκληρώνεται με τη φράση *Γας ομφαλός*

λειτουργούμε
σε αρμονία με
το περιβάλλον

Στα Φροντιστήρια Πουκαμισάς οι φροντισμένες αίθουσες και η αισθητική των χώρων εξασφαλίζουν καλύτερη διάθεση και ενισχύουν την προσοχή. Η γενικότερη διαρρύθμιση των κτιριακών μας εγκαταστάσεων εκφράζει τη διαφορετική παιδαγωγική μας αντίληψη, στην οποία υπολογίζεται τόσο η ψυχολογία, όσο και η εξυπηρέτηση των πρακτικών αναγκών, που απαιτεί ειδικά μελετημένους χώρους για τη στέγαση φροντιστηρίων.

2. Αναλύοντας συγκριτικά τα δύο αποσπάσματα των κειμένων που παρατίθενται να σχολιάσετε τις σκέψεις που προκαλούν στον Χρ. Καρούζο και στην Κική Δημουλά τα αγάλματα της αρχαιότητας.

Γας ομφαλός

Στάση σκέψης που κάνω για όλες τις σπασμένες αρτιότητες: «το κάτω μέρος μαρμάρινης τρεχούσης γυναικός», βήμα αβοήθητο ποδιού προς χαμένο σώμα, μόνο η κουλουριασμένη κίνηση ανώνυμου νεκρού πολεμιστή δίπλα σε απόστρατη ασπίδα και «δούλης νεαράς το σπασμένο κάτοπτρο» -τώρα πως θα καλλωπίζεται η υποδούλωση. Σφιγξ καθρεφτίζει το αναπάντητο.

Η κλασική πλαστική...

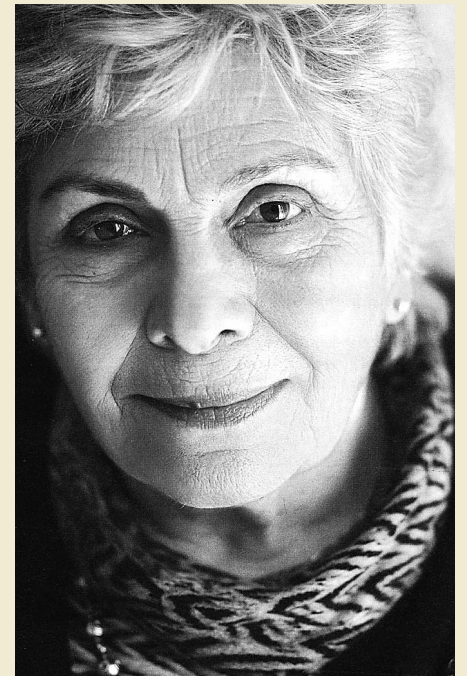
Με το Φειδία βρίσκουμε διατυπωμένη αυθεντικά τη βαθύτατη ουσία της κλασικής τέχνης: εκείνο το μοναδικό κράμα θαυμασμού για τον άνθρωπο και συμπόνιας για την ανεπάρκειά του. Το μέτρημα της μοίρας του με τους νόμους του κόσμου και το αίσθημα ότι αυτή η μοίρα και αυτό το μέτρημα αποτελούν την αξία και την ομορφιά του ανθρώπου... Και οι πιο «τέλειες» μορφές του Φειδία δεν είναι ποτέ ψυχρές, γιατί διακρίνουμε στη φόρμα τους να πέφτει επάνω σαν ίσκιος η έγνοια της φθοράς, του θανάτου, και αισθανόμαστε μέσα μας ένα νυγμό. Πρώτη στην ιστορία η ελληνική τέχνη αισθάνθηκε έτσι την ανθρωπιότητα και της έδωσε μορφή.

Χρ. Καρούζος

Ο ελληνικός λογοτεχνικός λόγος έχει εμπνευστεί από τα έργα της γλυπτικής τέχνης, που στη χώρα μας εκτίθενται πληθωρικά σε μουσεία, πλατείες, πάρκα πόλεων. Ακριβώς επειδή πρόκειται για οικεία παράσταση στον ελλαδικό χώρο, το άγαλμα ανάγεται συχνά σε σύμβολο μέσω του οποίου οι λογοτέχνες εκφράζουν σκέψεις και προβληματισμούς για την ανθρώπινη ύπαρξη. Κοινό στοιχείο και στα δυο κειμενικά αποσπάσματα που μας δόθηκαν η εμπύχωση των εκθεμάτων, η απόδοση σε αυτά ανθρωπίνων χαρακτηριστικών.

- **Κική Δημουλά:** τα αγάλματα προβάλλονται ως σπασμένες αρτιότητες στις οποίες αποτυπώνεται εναργώς ο χρόνος ως φθοροποιός παράγοντας. Η σκέψη αυτή συνιστά την αφετηρία για ένα υπαρξιακό μονόλογο του ποιητικού «εγώ», μονόλογος και ανάγεται σε φιλοσοφική σκέψη.
- **Χρήστος Καρούζος:** αγάλματα τέλεια στα οποία ο γλύπτης φρόντισε εξ αρχής να προσδώσει το στοιχείο της φθοράς και του θανάτου, ώστε να εξανθρωπιστεί η γλυπτική παράσταση.

Το άγαλμα είναι η ανόργανη ύλη που μέσω της δημιουργικής έμπνευσης του γλύπτη αποκτά ψυχή, εκπέμπει συναίσθημα, γίνεται ανθρώπινη ουσία. Έτσι όπως στέκεται απέναντί στο θεατή του, ανθεκτικό στο χρόνο αλλά και αλλοιωμένο από αυτόν, δίνει το έναυσμα για επικοινωνία, για μια μουσική συνομιλία που στην περίπτωση της Κ. Δημουλά μετουσιώνεται σε ποίηση, ενώ στην περίπτωση του Χρ. Καρούζου γεννά σκέψεις αποτυπωμένες με πεζό λόγο.

ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ
(1931)

Πολυβραβευμένη σύγχρονη Ελληνίδα ποιήτρια και ακαδημαϊκός από το 2004. Έχει δημοσιεύσει γύρω στις 15 ποιητικές συλλογές αλλά και μια σειρά από πεζά. Στα έργα της κυριαρχεί η απόδοση μορφής προσώπου σε αφηρημένες έννοιες, καθώς και μια πρωτόγνωρη χρήση λέξεων της καθημερινότητας σε ένα πνεύμα σαρκασμού. Τα βραβεία της: Το 1972 πήρε το Β' Κρατικό Βραβείο Ποίησης για τη συλλογή «Το λίγο του κόσμου», το 1989 το Κρατικό Βραβείο Ποίησης για τη συλλογή «Χαίρε ποτέ» και το 1995 με το Βραβείο Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών για τη συλλογή «Η εφηβεία της λήθης». Η Association Capitale Européenne des Littératures έχει ήδη αναγγείλει τη βράβευσή της, τον Μάρτιο του 2010, με το Ευρωπαϊκό Βραβείο Λογοτεχνίας. Ποιήματα της έχουν μεταφραστεί σε οκτώ γλώσσες. Τα έργα της: Ποιήματα 1952, Έρεβος 1956, Ερήμνη 1958, Επί τα ίχνη 1963, Το λίγο του κόσμου 1971, Το τελευταίο σώμα μου 1981, Χαίρε Ποτέ 1988, Η εφηβεία της λήθης 1994, Ενός λεπτού μαζί 1998, Ποιήματα (συγκεντρωτική έκδοση) 1998, Ήχος Απομακρύνσεων 2001, Εκτός σχεδίου 2005 (πεζά κείμενα), Χλόη θερμοκηπίου 2005, Μεταφερθήκαμε παραπλεύρως 2007.

Η διαρκής αύξηση του αριθμού των φροντιστηρίων μας καταδεικνύει την εντυπωσιακή πορεία του Ομίλου από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα.

